

#IBELONG

**Globalni akcioni
plan za
okončanje
apatridije**
2014–2024

“Apatridija može dovesti do razarajućeg ciklusa deprivacije i ranjivosti. Svjedoci smo značajnog napretka koji je u proteklih pet godina, otkako smo pokrenuli kampanju «Ja pripadam», ostvaren na velikom broju frontova, uključujući i sve veći broj zemalja potpisnica konvencija UN-a o apatridiji.

Međutim, milioni ljudi se još uvijek suočavaju s poricanjem ljudskih prava tokom cijelog svog života zato što su bez državljanstva. A određeni zabrinjavajući trendovi, među njima i porast broja štetnih oblika nacionalizma, i povećanje prisilnog raseljeničtva, prijete povećanjem apatridije u nekim dijelovima svijeta, ukoliko izostanu akcije.

Danas – više nego ikad – imamo potrebu za jačom međunarodnom odlučnošću da se poduzmu koraci iz ovog Globalnog akcionog plana kojima će se osigurati da 2024. godine nijedna osoba više ne bude bez državljanstva.”

FILIPPO GRANDI, VISOKI KOMESAR UJEDINJENIH NACIJA ZA IZBJEGLICE

Fotografije na naslovnoj strani: apatridi i bivši apatridi iz Kenije i Sjeverne Makedonije.

© UNHCR/ ROGER ARNOLD, 2017

SADRŽAJ

Sažetak	2
Pregled	4
Izjava o namjeri	4
Uvod	4
Sveobuhvatna strategija	6
Resursi	6
Osnovne informacije	7
10 akcija za okončanje apatridije	8
Akcija 1: Riješiti postojeće najmasovnije situacije apatridije	8
Akcija 2: Osigurati da nijedno dijete ne bude rođeno bez državljanstva	10
Akcija 3: Ukloniti rodno zasnovanu diskriminaciju iz domaćih zakona	14
Akcija 4: Spriječiti uskraćivanje, gubitak ili lišavanje osoba državljanstva zbog diskriminacije	16
Akcija 5: Spriječiti apatridiju u slučaju sukcesije država	18
Akcija 6: Odobriti pravnu zaštitu migrantima bez državljanstva i olakšati njihovu naturalizaciju	20
Akcija 7: Osigurati upis u matične knjige rođenih kako bi se spriječila apatridija	23
Akcija 8: Izdati uvjerenje o državljanstvu osobama koje na to imaju pravo	26
Akcija 9: Pristupiti konvencijama UN-a o apatridiji	28
Akcija 10: Unaprijediti kvantitativne i kvalitativne podatke o populacijama bez državljanstva	30
Dodatak 1	32
Dodatak 2	33

SAŽETAK

1. Ciljevi

OKONČATI APATRIDIJU U NAREDNIH 10 GODINA, *Globalnim akcionim planom za okončanje apatridije: 2014.-2024.* utvrđen je okvir sa smjernicama koji se sastoji od 10 akcija koje države trebaju preduzeti uz podršku UNHCR-a i drugih aktera kako bi:

- riješile postojeće najmasovnije situacije apatridije;
- spriječile nastanak novih slučajeva apatridije; i
- bolje identificirale i zaštitile populacije apatrida

2. 10 akcija za okončanje apatridije

DRŽAVE SE PODSTIČU da preduzmu jednu ili više od niže navedenih 10 akcija kako bi ispunile ciljeve akcija do 2024. godine. UNHCR, druge agencije UN-a i međunarodne agencije, regionalne organizacije, civilno društvo i osobe bez državljanstva imaju ulogu u pružanju podrške vlastima kako bi nadležni organi preduzeli relevantne akcije. S obzirom da uzroci, profil i veličina apatridije variraju, u svim zemljama nisu neophodne sve akcije.

Akcija 1:

RIJEŠITI POSTOJEĆE NAJMASOVNIJE SITUACIJE APATRIDIJE

- Cilj: Riješene su sve situacije s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva koje nemaju status izbjeglice.

Akcija 2:

OSIGURATI DA NIJEDNO DIJETE NE BUDE ROĐENO BEZ DRŽAVLJANSTVA

- Cilj: Nema prijavljenih slučajeva apatridije među djecom.
- Cilj: U svim državama postoji odredba u njihovim zakonima o državljanstvu na osnovu koje se državljanstvo daje djeci bez državljanstva, a koja su rođena na njihovoj teritoriji.
- Cilj: U svim državama postoji odredba u njihovim zakonima o državljanstvu na osnovu koje se državljanstvo daje djeci nepoznatog porijekla, a koja su nađena na njihovoj teritoriji (nahočad).
- Cilj: Svaka država ima zaštitnu odredbu u svom zakonu o državljanstvu prema kojoj će država dati državljanstvo djeci koja su rođena u inostranstvu, čiji su roditelji njeni državljani, a koja nisu u mogućnosti steći drugo državljanstvo.

Akcija 3:

UKLONITI RODNO ZASNOVANU DISKRIMINACIJU IZ ZAKONA O DRŽAVLJANSTVU

- Cilj: Sve države imaju zakon o državljanstvu kojim se žene i muškarci tretiraju jednako u pogledu prijenosa državljanstva na njihovu djecu i stjecanja, promjene i zadržavanja državljanstva.

Akcija 4:

SPRIJEČITI USKRAĆIVANJE, GUBITAK ILI LIŠAVANJE DRŽAVLJANSTVA ZBOG DISKRIMINACIJE

- Cilj: Nijedna zemlja nema zakon o državljanstvu koji bi dozvolio uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije.

Akcija 5:

SPRIJEČITI APATRIDIJU U SLUČAJU SUKESIJE DRŽAVA

- Cilj: Nema slučajeva apatridije kao posljedice sukcesija država u budućnosti.

Akcija 6:

ODOBRITI PRAVNU ZAŠTITU MIGRANTIMA BEZ DRŽAVLJANSTVA I OLAKŠATI NJIHOVU NATURALIZACIJU

- Cilj: 70 država identificira migrante bez državljanstva kroz postupke po zahtjevu za izbjeglički status na osnovu kojeg stječu zakonit status koji im dozvoljava boravište i garantira uživanje osnovnih ljudskih prava te olakšava naturalizaciju.

Akcija 7:

OSIGURATI UPIS U MATIČNU KNJIGU ROĐENIH U CILJU SPREČAVANJA APATRIDIJE

- Cilj: Nema prijavljenih slučajeva apatridije usljed neupisivanja u matične knjige rođenih.

Akcija 8:

IZDATI ISPRAVE KOJIMA SE DOKAZUJE DRŽAVLJANSTVO ONIMA KOJI NA TO IMAJU PRAVO

- Cilj: Ni u jednoj državi nema populacija koje prema zakonu imaju pravo na državljanstvo, ali koje ne mogu dobiti dokumentiran dokaz o državljanstvu.

Akcija 9:

PRISTUPITI KONVENCIJAMA UJEDINJENIH NACIJA O APATRIDIJU

- Cilj: 140 država su pristupile Konvenciji o statusu osoba bez državljanstva iz 1954. godine.
- Cilj: 130 država su pristupile Konvenciji o smanjenju apatridije iz 1961. godine.

Akcija 10:

UNAPRIJEDITI KVANTITATIVNE I KVALITATIVNE PODATKE O POPULACIJAMA BEZ DRŽAVLJANSTVA

- Cilj: Kvantitativni podaci o populacijama bez državljanstva su javno dostupni i na raspolaganju za 150 država.
- Cilj: Kvalitativni podaci o populacijama bez državljanstva su javno dostupni i na raspolaganju za najmanje 120 država.

PREGLED

Izjava o namjeri

OKONČATI APATRIDIJU

u narednih 10 godina rješavanjem postojećih situacija i sprečavanjem nastanka novih slučajeva apatridije.

Uvod

U SVIJETU KOJI SE SASTOJI OD DRŽAVA, problem apatridije je i dalje očigledna anomalija sa razarajućim posljedicama po život najmanje 10 miliona ljudi širom svijeta koji žive bez državljanstva.⁵ U oktobru 2013. godine je Visoki komesar UN-a za izbjeglice pozvao na „*potpunu predanost međunarodne zajednice okončanju apatridije*.“⁶ U *Globalnom akcionom planu za okončanje apatridije: 2014.-2024. (Globalni akcioni plan)* koji je urađen u konsultacijama s državama, civilnim društvom i međunarodnim organizacijama, utvrđen je okvir sa smjernicama koji se sastoji od 10 akcija koje je potrebno preduzeti da bi se u narednih 10 godina okončao problem apatridije. Pod uvjetom da postoji adekvatno vodstvo i djelotvorna realizacija Globalnog akcionog plana, apatridija se može okončati u narednoj dekadi.

GLOBALNI AKCIONI PLAN OBUHVATA AKCIJE ZA:

- **Rješavanje** postojećih situacija apatridije;
- **Sprečavanje** nastanka novih slučajeva apatridije; i
- Bolju **identifikaciju i zaštitu** osoba bez državljanstva.

¹ Za "državljanstvo" naizmjenično se koriste engleske riječi "nationality" i "citizenship" u cijelom tekstu Globalnog akcionog plana.

² Završne napomene Visokog komesara na 64. sjednici Izvršnog komiteta UNHCR-a, 4. oktobar 2013: <http://unhcr.org/525539159.html>

THE 10 ACTIONS TO END STATELESSNESS ARE:

- **Akcija 1:** Riješiti postojeće najmasovnije situacije apatridije.
- **Akcija 2:** Osigurati da nijedno dijete ne bude rođeno bez državljanstva.
- **Akcija 3:** Ukloniti rodno zasnovanu diskriminaciju iz domaćih zakona.
- **Akcija 4:** Spriječiti uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije.
- **Akcija 5:** Spriječiti apatridiju u slučaju sukcesije država.
- **Akcija 6:** Odobriti pravnu zaštitu migrantima bez državljanstva i olakšati njihovu naturalizaciju.
- **Akcija 7:** Osigurati upis u matične knjige rođenih kako bi se spriječila apatridija.
- **Akcija 8:** Izdati uvjerenje o državljanstvu osobama koje na to imaju pravo.
- **Akcija 9:** Pristupiti konvencijama UN-a o apatridiji.
- **Akcija 10:** Unaprijediti kvantitativne i kvalitativne podatke o populacijama bez državljanstva.

S obzirom da se uzroci, profil i veličina apatridije razlikuju, u svim zemljama neće biti potrebno preduzimati sve akcije. Uistinu, u većini slučajeva će samo jedna ili dvije akcije biti relevantne za rješavanje apatridije u kontekstu određenih zemalja. Zbog toga, akcije predstavljene u *Globalnom akcionom planu* nisu poredane po redoslijedu njihove provedbe, niti po prioritetima i značaju. UNHCR, druge UN-ove i međunarodne agencije, regionalne organizacije, civilno društvo i osobe bez državljanstva imaju ulogu u pružanju podrške vlastima u provođenju relevantnih akcija.

Za svaku akciju u *Globalnom akcionom planu* su date informacije koje su na raspolaganju (polazište) i ciljevi koje je neophodno ostvariti u narednih 10 godina. Njime su predviđene i prekretnice, ili posredni ciljevi, koje je potrebno ostvariti do 2017. odnosno 2020. godine da bi se označio napredak ka ostvarenju konačnih ciljeva.

Nekoliko akcija je međusobno povezano. Stoga, ostvarenje ciljeva jedne akcije može dovesti do djelomičnog ostvarenja ciljeva neke druge akcije. Naprimjer, povećanje broja država potpisnica

Konvencije o smanjenju apatridije iz 1961. godine, u sklopu akcije 9, može također dovesti do toga da te iste države donesu ili poboljšaju odredbe svojih zakona o državljanstvu čime će osigurati da nijedno dijete ne bude rođeno bez državljanstva, u skladu sa akcijom 2.

Zemlje se podstiču da provode akcije kroz izradu i realizaciju državnih akcionih planova (vidi Dodatak 1). Državnim akcionim planovima se mogu utvrditi detaljne strategije za provođenje odabranih akcija, detaljni ciljevi za državu i prekretnice u realizaciji plana. Preporučuje se da državni akcioni planovi budu urađeni u okviru konsultativnog procesa koji će obuhvatiti UNHCR, druge UN-ove i razvojne aktere i regionalna tijela gdje to odgovara, domaće institucije (resorna ministarstva, parlament, itd.), civilno društvo i grupe osoba bez državljanstva. Države se podstiču da periodično vrše pregled svojih državnih akcionih planova, dok će UNHCR svake dvije godine izvještavati o napretku postignutom prema *Globalnom akcionom planu*. U odsustvu državnog akcionog plana, UNHCR će nastaviti promovirati ključne mjere u datoj zemlji.

Sveobuhvatna strategija

ZA POMOĆ ZEMLJAMA DA OSTVARE CILJEVE ovog *Globalnog akcionog plana*, UNHCR i partneri će:

- **Utvrđiti i provesti državne akcijske planove** u cilju preduzimanja relevantnih akcija;
- **Zakazivati okrugle stolove na državnom nivou sa predstavnicima vlasti**, civilnog društva, drugih agencija UN-a i sa drugim akterima i preduzimati participativne procjene sa zajednicama osoba bez državljanstva u cilju informiranja o izradi državnih akcionih planova;
- **Pružiti tehničke savjete** i, kada je to neophodno, resurse u podršci vladama i populacijama bez državljanstva;
- **Promovirati razmjenu dobrih praksi** u rješavanju apatridije;
- **Sarađivati sa sektorom pravosuđa i pravnom zajednicom** u cilju strateškog korištenja sudskih procesa;
- **Preduzimati kontinuirano globalno podizanje svijesti** i zagovaranje na temu apatridije, pritom vodeći računa o tome da su nepravilnosti u kojima se nalaze osobe bez državljanstva shvaćene i da se njihov glas čuje; i
- **Izveštavati o realizaciji akcija** svake dvije godine.

Dok je *Globalni akcioni plan* fokusiran na krajnje ciljeve rješavanja postojećih situacija apatridije i sprečavanje nastanka novih slučajeva apatridije, UNHCR će nastaviti raditi s relevantnim akterima

kako bi osigurao realizaciju svih aspekata svog mandata koji se odnosi na apatridiju u skladu s relevantnim rezolucijama Generalne skupštine i zaključcima Izvršnog komiteta UNHCR-a, prije svega, Zaključkom br. 106 od 2006. godine o „Identifikaciji, sprečavanju i smanjenju broja osoba bez državljanstva i zaštiti osoba bez državljanstva.“⁵

Dok su neke osobe bez državljanstva također i izbjeglice, većina ih to nije. *Globalni akcioni plan* se fokusira prije svega na populacije bez državljanstva koje nemaju izbjeglički status, ali također nadopunjuje i nastojanja UNHCR-a da riješi dugotrajne izbjegličke situacije.

Resursi

ISKUSTVO POKAZUJE da uspješni odgovori na većinu situacija apatridije iziskuju niske troškove. Međutim, dodatni resursi će biti neophodni da bi se provele akcije opisane u *Globalnom akcionom planu*.

Od 2009. godine UNHCR je više nego utrostručio svoje troškove na ime rješavanja problema apatridije – sa 12 miliona na 36 miliona USA dolara 2013. godine. Visoki komesar je kroz proces nazvan “sjeme rješenja” dodijelio dodatne resurse projektima koji najviše obećavaju da će riješiti postojeće situacije i spriječiti nastanak novih slučajeva apatridije. Time je povećan kapacitet

³ UNHCR, Conclusion on Identification, Prevention and Reduction of Statelessness and Protection of Stateless Persons, 6 October 2006, No. 106 (LVII) - 2006, koji se može naći na: <http://www.refworld.org/docid/453497302.html>. Za detalje o svim aktivnostima koje se preduzimaju u okviru mandata UNHCR-a po pitanju apatridije, vidi UNHCR Action to Address Statelessness: A Strategy Note, March 2010, na: <http://www.refworld.org/docid/4b9e0c3d2.html>

šest operacija UNHCR-a za preko 1 milion USA dolara u toku 2014. godine.

Dodatna 3 miliona USA dolara su dodijeljena za provedbu *Globalnog akcionog plana* u 2015. godini. UNHCR pozdravlja kontinuiranu podršku donatora okončanju problema apatridije.

Osim svog redovnog osoblja, UNHCR je također uputio preko 20 stručnjaka koji rade s timovima UNHCR-a, vladama, nevladinim organizacijama i zajednicama apatrida širom svijeta. Među njima je osam regionalnih službenika za pitanja apatridije, osoblje koje radi na zaštiti u zemljama s velikim populacijama apatrida i rizičnim populacijama, te kratkoročno angažirano osoblje sa liste stručnjaka iz projekta Surge Protection Capacity.

Osnovne informacije

ŠTA JE APATRIDIJA I ZBOG ČEGA SE MORA ZAUSTAVITI?

Osoba bez državljanstva je neko koga nijedna država po svojim zakonima ne smatra svojim državljaninom. Najmanje 10 miliona ljudi širom svijeta i dalje trpi oskudicu i poniženje kao posljedicu uskraćivanja prava na državljanstvo. Apatridija može nastati iz više razloga, između ostalog, i zbog diskriminacije određenih etničkih ili vjerskih grupa ili zbog rodne pripadnosti; nastanka novih država i prijenosa teritorija među postojećim državama (sukcesija država); i sukoba zakona o državljanstvu.

Bez obzira na uzrok, apatridija ima ozbiljne posljedice po ljude u gotovo svim zemljama i svim regijama svijeta. Osobama bez državljanstva često nije dopušteno da uživaju niz prava, kao što je pravo na identifikacijske dokumente, zaposlenje, obrazovanje i zdravstvene usluge. Apatridija može

dovesti do prisilnog raseljavanja, kao što prisilno raseljavanje može dovesti do apatridije. Također može doprinijeti i političkim i društvenim tenzijama. Isključenost i uskraćivanje prava velikim populacijama zato što su bez državljanstva može nauditi ekonomskom i društvenom razvoju država.

Prema međunarodnom pravu, države postavljaju pravila stjecanja, promjene i povlačenja državljanstva. Istovremeno, diskreciono pravo država u pogledu državljanstva ograničeno je obavezama prema međunarodnim ugovorima kojima su pristupili, običajnom međunarodnom pravu i općim principima međunarodnog prava. Konvencija iz 1954. godine o statusu osoba bez državljanstva temelj je režima međunarodne zaštite osoba bez državljanstva. Posebne obaveze koje se odnose na zaštitu i smanjenje apatridije utvrđene su Konvencijom iz 1961. godine o smanjenju broja osoba bez državljanstva.

Osim toga, cijelim nizom instrumenata za ljudska prava priznato je pravo na državljanstvo, uz različite formulacije tog prava. Ti instrumenti obuhvaćaju: Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima; Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima; Međunarodnu konvenciju o ukidanju rasne diskriminacije; Konvenciju o ukidanju svih oblika diskriminacije žena; Konvenciju o pravima djeteta; Međunarodnu konvenciju o zaštiti prava svih radnika migranata i članova njihovih porodica; i Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom. Globalni akcioni plan je baziran na standardima sadržanim u tim međunarodnim ugovorima (vidi Dodatak 2).

10 AKCIJA ZA OKONČANJE APATRIDIJE

Akcija 1:

RIJEŠITI POSTOJEĆE NAJMASOVNIJE SITUACIJE APATRIDIJE

POLAZIŠTE ● Postoji 20 poznatih situacija s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa

PREKRETNICE **Do 2017:**

- Provode se zakonske, političke i administrativne reforme kako bi se dodijelilo ili potvrdilo državljanstvo osobama bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa iz 10 situacija s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa.⁽⁴⁾

Do 2020:

- Provode se zakonske, političke i administrativne reforme kako bi se dodijelilo ili potvrdilo državljanstvo osobama bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa iz još 5 situacija s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa (ukupno 15 situacija od 2014.).

CILJ DO 2024. ● Sve situacije s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa su riješene.

KONTEKST

Situacije s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i izbjegličkog statusa često su povezane sa neuključivanjem posebnih grupa u većinu ostalih građana u vrijeme stjecanja nezavisnosti, ponekad zbog diskriminacije. Takve situacije generalno postoje već desetljećima. Određeni broj država je priznao negativne posljedice i preduzeo korake ka rješavanju takvih masovnih situacija. Pokazale su da je ključni faktor politička volja i da relativno jednostavne i jeftine reforme mogu imati trenutačan i trajan efekat.

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI?

Najekonomičniji način rješavanja najmasovnijih situacija koje se odnose na osobe bez državljanstva je putem promjene zakona ili vladine politike, uključujući i jednokratne mjere za davanje državljanstva populacijama koje su bile isključene kada je država stekla nezavisnost. Pravila o stjecanju državljanstva se mogu izmijeniti tako da se sve osobe bez državljanstva koje borave na teritoriji države smatraju državljanima pod uvjetom da su rođene na toj teritoriji ili da su na njoj imale prebivalište do određenog datuma ili čiji roditelji ili roditelji njihovih roditelja ispunjavaju te kriterije.

(4) 20 najtežih situacija apatridije bez priznatog izbjegličkog statusa navedeno je u Izvješčaju UNHCR-a o globalnim trendovima u 2013. (UNHCR's 2013 Global Trends Report) objavljenom 20. juna 2014. na <http://www.unhcr.org/5399a14f9.html>. Kako se budu prikupljali podaci o novim populacijama u okviru akcije 10 i kako se budu otkrivali nove velike populacije bez državljanstva, akcija 1 će zahtijevati preduzimanje mjera i u drugim državama

Uvjeti i postupci naturalizacije se također mogu pojednostaviti kako bi se olakšalo osobama bez državljanstva da steknu državljanstvo, naprimjer, kroz smanjenje potrebnog broja godina boravišta ili smanjenje ili ukidanje administrativnih taksi koje se plaćaju uz podnošenje zahtjeva za stjecanje državljanstva.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Zagovarati i pružati tehničke savjete za reformu zakona, politika i postupaka za stjecanje državljanstva kako bi se omogućilo stjecanje državljanstva od strane osoba bez državljanstva.
2. Pružati operativnu podršku vladama, parlamentima, civilnom društvu i populacijama bez državljanstva, između ostalog, i putem projekata kako bi se povećao kapacitet država i civilnog društva. To obuhvata:
  - Pružanje informacija, pravne pomoći, dokumentacije i podrške kampanjama za dodjelu državljanstva kako bi se pomoglo osobama bez državljanstva da podnesu zahtjev za državljanstvo, kao i u postupku izdavanja dokumenata kojima se potvrđuje državljanstvo;
  - Podrška vladama da obrade zahtjeve ili izdaju dokumente;
  - Podrška raspoređivanju mobilnih timova kako bi se osiguralo da svi sektori populacije imaju pristup postupcima;
  - Kada su uzrok apatridije diskriminirajući društveni stavovi, pružati podršku dugotrajnim rješenjima kroz dijalog, pomirenje i izgradnju povjerenja.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveze koje su određene države preuzele na sebe na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine, te obaveze preuzete u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i preporuke koje su pojedinačnim državama dala tijela UN-a za provedbu međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i posebne procedure.
- Države u sve većoj mjeri priznaju negativne efekte masovnih situacija apatridije i prednosti rješavanja takvih situacija, između ostalog, i u smislu unapređenja socijalne kohezije i drugih ishoda razvoja.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Reforme zakona i vladinih politika o državljanstvu su ponekad teško provedive u praksi.
- Možda će biti teško promijeniti prevladavajuće političke i društvene stavove i prakse u vezi s populacijama bez državljanstva.

2019. Kirgistan je postao prva zemlja na svijetu koja je riješila sve poznate slučajeve apatridije na svojoj teritoriji.
© UNHCR/ALIMZHAN ZHORBAEV, 2010

Akcija 2:

OSIGURATI DA NIJEDNO DIJETE NE BUDE ROĐENO BEZ DRŽAVLJANSTVA

- POLAZIŠTE**
- Najmanje 70.000 djece koja se svake godine rađaju u 20 poznatih situacija s najmasovnijim brojem osoba bez državljanstva i bez izbjegličkog statusa nije u mogućnosti steći niti jedno državljanstvo.
  - Najmanje 29% svih država nema odredbu u svojim zakonima o državljanstvu prema kojoj bi se davalo državljanstvo djeci bez državljanstva koja su rođena na njihovoj teritoriji. Najmanje 28% svih država ima neadekvatne odredbe u svojim zakonima o državljanstvu.
  - Najmanje 29% svih država nema nikakvu odredbu u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu koje bi dale državljanstvo djeci nepoznatog porijekla koja su pronađena na njihovoj teritoriji (nahočad). Najmanje 37% svih država ima neadekvatne odredbe u svojim zakonima o državljanstvu.
  - Najmanje 3% svih država nema nikakvih zaštitnih odredbi u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci čiji su roditelji državljani a koja su rođena u inostranstvu i koja ne mogu steći drugo državljanstvo. Najmanje 44% svih država ima neadekvatne zaštitne odredbe u svojim zakonima o državljanstvu.

PREKRETNICE Do 2017:

- Postotak država koje nemaju odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci bez državljanstva koja su rođena na njihovoj teritoriji smanjen je na 22%. Postotak država sa neadekvatnim odredbama je smanjen na 22%.
- Postotak država koje nemaju odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci nepoznatog porijekla koja su nađena na njihovoj teritoriji (nahočad) smanjen je na 22%. Postotak država sa neadekvatnim odredbama smanjen je na 28%.
- Postotak država koje nemaju zaštitne odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci čiji su roditelji njihovi državljani a koja su rođena u inostranstvu i koja ne mogu steći drugo državljanstvo smanjen je na 2%. Postotak država sa neadekvatnim zaštitnim odredbama smanjen je na 33%.

Do 2020:

- Postotak država koje nemaju odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci bez državljanstva koja su rođena na njihovoj teritoriji smanjen je na 13%. Postotak država sa neadekvatnim odredbama smanjen je na 13%.
- Postotak država koje nemaju odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci nepoznatog porijekla koja su nađena na njihovoj teritoriji (nahočad) smanjen je na 13%. Postotak država sa neadekvatnim odredbama smanjen je na 17%.
- Postotak država koje nemaju zaštitne odredbe u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih bi dale državljanstvo djeci čiji su roditelji njihovi državljani, a koja su rođena u inostranstvu i koja ne mogu steći drugo državljanstvo, smanjen je na 1%. Postotak država sa neadekvatnim zaštitnim odredbama smanjen je na 20%.
- Provode se reforme zakona, politika i uprave kako bi se dalo ili potvrdilo državljanstvo osobama koje nemaju priznat status izbjeglice i koje su bez državljanstva u dodatnih 5 glavnih situacija apatridije bez priznatog izbjegličkog statusa (ukupno 15 takvih situacija od 2014).

CILJ DO 2024.

- Nema prijavljenih slučajeva djece bez državljanstva.
- Sve države imaju odredbu u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih daju državljanstvo djeci bez državljanstva rođenoj na njihovoj teritoriji.
- Sve države imaju odredbu u svojim zakonima o državljanstvu na osnovu kojih daju državljanstvo djeci nepoznatog porijekla nađenoj na njihovoj teritoriji (nahočad).
- Sve države imaju zaštitnu odredbu na osnovu kojih daju državljanstvo djeci čiji su roditelji njihovi državljani a koja su rođena u inostranstvu i ne mogu steći drugo državljanstvo.

“Osjećam se kao da sam ponovo rođena. Sada sam slobodna.” Ovo su riječi kojima svoja osjećanja opisuje Tina Erick Akusunga, jedna od više od hiljadu pripadnika plemena Makonde koji su 2017. godine, nakon godinama duge apatridije, stekli kenijsko državljanstvo i identifikacijske dokumente. © UNHCR/ROGER ARNOLD, 2017

KONTEKST

Većina osoba bez državljanstva na svijetu nema državljanstvo od rođenja. Za to postoje dva osnovna razloga: (a) njihovi roditelji nemaju državljanstvo, i (b) rođene su u zemlji u kojoj je na snazi zakon o državljanstvu koji ne daje državljanstvo djeci čak i kada to znači da će biti bez državljanstva. U nekoliko drugih slučajeva, djeca ostaju bez državljanstva kada su rođena u inostranstvu i njihovi roditelji imaju državljanstvo, ali ga ne mogu prenijeti na svoju djecu prema zakonu njihove države o državljanstvu. Djeca također mogu postati apatridi kada su napuštena ili odvojena od svoje porodice i njihovo državljanstvo se ne može utvrditi. Neka djeca su u takvim okolnostima izbjeglice.

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI?

Jedna od najvažnijih garancija da će se spriječiti apatridija je da se osigura da zakoni o državljanstvu dozvoljavaju djeci rođenoj na teritoriji države da steknu državljanstvo te države ako bi u suprotnom bila bez državljanstva. Ova garancija je kamen temeljac nastojanja da se spriječi apatridija i sadržana je u Konvenciji o smanjenju broja osoba bez državljanstva iz 1961. godine.

Značaj ove garancije je naglašen kroz standarde sadržane u Konvenciji o pravima djeteta i u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima u pogledu prava svakog djeteta da stekne državljanstvo. Od država se ne traži da daju državljanstvo svakom djetetu rođenom na njihovoj teritoriji, nego samo onoj djeci koja ne mogu steći drugo državljanstvo.

Da bi se provela ova garancija, države trebaju

preduzeti korake da bi utvrdile da li je dijete koje je rođeno na teritoriji države, a čije državljanstvo nije jasno, steklo državljanstvo druge države. Ako nije, država u kojoj je dijete rođeno treba dati svoje državljanstvo tom djetetu kako ono ne bi bilo bez državljanstva. U skladu s principom najboljih interesa djeteta, preporučuje se da države automatski daju svoje državljanstvo djeci u takvim situacijama.

Zakoni o državljanstvu također zahtijevaju garanciju da će država dati državljanstvo djeci čiji su roditelji njeni državljanici a koja su rođena u inostranstvu i koja bi u suprotnom bila bez državljanstva. Druga bitna odredba koja se treba uvrstiti u zakone o državljanstvu je pravilo prema kojem se za nahočad (nađena djeca nepoznatih roditelja) treba pretpostaviti da su državljanici države u kojoj su nađena. Unapređenje matičnih knjiga rođenih da bi se spriječila apatridija među djecom, kako je to predviđeno Akcijom 7, važno je i za provedbu Akcije 2.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Podići svijest o garancijama za sprečavanje apatridije među djecom i kako se one trebaju primjenjivati, između ostalog, i u kontekstu izbjeglica.
2. Zagovarati i pružati tehničke savjete za reformu zakona o državljanstvu, politika i procedura vezanih za stjecanje državljanstva kako bi se dozvolilo djeci da steknu državljanstvo a koja bi u suprotnom bila bez državljanstva i kako bi se državljanstvo dalo nahočadi.
3. Koordinirati sa UNICEF-om i organizacijama civilnog društva koje su aktivne u oblasti zagovaranja prava djece aktivnosti na podizanju svijesti i diseminaciji informacija.

4. Podržati inicijative pravne zajednice kako bi se osiguralo davanje državljanstva djeci koja bi u suprotnom bila bez državljanstva, između ostalog, i putem strateškog parničenja. Izgraditi kapacitet pravnih profesionalaca i sektora pravosuđa u pogledu pitanja apatridije i državljanstva.

5. Zagovarati zakonske i programske mjere kako bi se omogućilo djeci da ostvare pristup ključnim zdravstvenim, obrazovnim i drugim uslugama u toku postupka rješavanja njihovog državljanstva.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Praktično su sve države pristupile Konvenciji o pravima djeteta i/ili Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima kojima je priznato pravo svakog djeteta da stekne državljanstvo.
- Obaveze preuzete u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i preporuke koje su određenim državama dala tijela UN-a za praćenje poštivanja ljudskih prava i posebne procedure.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Svijest o značaju garancija za sprečavanje apatridije među djecom je ograničena.
- U nekim državama postoji pogrešno shvatanje da garancije znače davanje državljanstva svakom djetetu rođenom na njihovoj teritoriji.
- Reforme zakona o državljanstvu su ponekad teško provedive i mogu zahtijevati dodatne reforme srodnih zakona ili ustava.

Akcija 3:

UKLONITI RODNO ZASNOVANU DISKRIMINACIJU IZ ZAKONA O DRŽAVLJANSTVU

- POLAZIŠTE**
- 27 država ima zakone o državljanstvu koji ne dozvoljavaju ženama da svoje državljanstvo prenesu na svoju djecu na jednakim osnovama kao i muškarci.
  - Preko 60 država ima zakone o državljanstvu koji ne dozvoljavaju ženama i muškarcima da na jednakim osnovama steknu, promijene ili zadrže svoje državljanstvo.

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> • 10 država mijenja svoje zakone o državljanstvu kako bi se omogućilo ženama da svoje državljanstvo prenesu na svoju djecu na jednakim osnovama kao i muškarci • 20 država mijenja svoje zakone o državljanstvu kako bi se omogućilo ženama da steknu, promijene i zadrže svoje državljanstvo na jednakim osnovama kao i muškarci. 	<ul style="list-style-type: none"> • Još 10 država (ukupno 20 od 2014.) mijenja svoje zakone o državljanstvu kako bi se omogućilo ženama da svoje državljanstvo prenesu na svoju djecu na jednakim osnovama kao i muškarci. • Još 20 država (ukupno 40 od 2014.) mijenja svoje zakone o državljanstvu kako bi se omogućilo ženama da steknu, promijene i zadrže svoje državljanstvo jednako kao i muškarci.

- CILJ DO 2024.**
- Sve države imaju zakone o državljanstvu koji tretiraju žene i muškarce jednako u pogledu prijenosa državljanstva na njihovu djecu i u pogledu stjecanja, promjene i zadržavanja državljanstva.

KONTEKST

Rodno zasnovana diskriminacija u zakonima o državljanstvu može imati dalekosežne posljedice po sve aspekte porodičnog života. Kada žene ne mogu prenijeti svoje državljanstvo na svoju djecu zbog diskriminirajućih zakona, a djeca ne mogu steći državljanstvo svoga oca, to ih čini djecom

bez državljanstva. To se može desiti kada je otac bez državljanstva, kada je nepoznat ili nije u mogućnosti ili ne želi ispuniti administrativne zahtjeve za prijenos svog državljanstva ili izvaditi dokumente kojima će dokazati državljanstvo djeteta. Takvi zakoni nisu u skladu sa članom 9. (2)

Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena. Države koje poriču prava žena da pod jednakim uvjetima kao i muškarci steknu, promijene ili zadrže svoje državljanstvo ne poštuju član 9. (1) te Konvencije.

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI?

Reforme zakona koji onemogućavaju ženama da prenesu državljanstvo na svoju djecu pod jednakim uvjetima kao muškarci su neophodne da bi se spriječila apatridija među djecom. Takve zakonske izmjene se mogu usvojiti sa retroaktivnom primjenom da bi se osiguralo da su osobe koje su bez državljanstva prema prethodnim diskriminirajućim zakonima u stanju steći državljanstvo. Povlačenje rezervi na član 9. Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena također će pomoći da se ostvari cilj ove akcije. Ukidanje rodno zasnovane diskriminacije žena u pogledu njihove mogućnosti da steknu, promijene ili zadrže svoje državljanstvo na jednakim osnovama kao i muškarci neophodno je radi zaštite žena od apatridije i neželjenih promjena u njihovom statusu državljanstva.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Zagovarati i pružati tehničke savjete za reformu zakona i politika o državljanstvu, te postupaka stjecanja državljanstva da bi se osigurala jednakost žena i muškaraca po pitanjima državljanstva. Gdje je to moguće, koristiti mogućnost procesa ustavnih reformi za postizanje ovih ciljeva.
2. Raditi sa organizacijom UN Women, UNICEF-om, OHCHR-om i pripadnicima civilnog društva u okviru Globalne kampanje za jednaka prava na državljanstvo.
3. Podržati inicijative pravne zajednice da se promovira jednakost žena i muškaraca po pitanjima državljanstva, između ostalog, i putem strateškog parničenja u cilju postizanja zakonodavne reforme ili zaustavljanja

diskriminirajuće primjene zakona o državljanstvu. Izgraditi kapacitet pravnih profesionalaca i sektora pravosuđa u vezi s apatridijom i pitanjima državljanstva.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveze koje su pojedinačne države preuzele na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine, obaveze preuzete u okviru Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i preporuke koje su pojedinačnim državama dala tijela UN-a za provedbu međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i posebne procedure.
- Postoje značajni pomoci po ovom pitanju. U proteklih 10 godina je 12 država izmijenilo svoje zakone da bi ispoštovala član 9. (2) Konvencije o ukidanju svih oblika diskriminacije žena kako bi omogućilo ženama da prenesu svoje državljanstvo na svoju djecu.
- Godine 2014. je nova koalicija aktera civilnog društva i agencija UN-a pokrenula Globalnu kampanju za jednaka prava na državljanstvo. Rad u okviru ove kampanje može nadopuniti i podržati realizaciju ove akcije.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Diskriminirajuće odredbe zakona o državljanstvu ponekad odražavaju prevladavajuće društveno i/ili demografsko shvatanje uloge žena koje je možda teško promijeniti.
- Reforme zakona o državljanstvu su ponekad teško provedive i mogu zahtijevati dodatne reforme srodnih zakona ili ustava.

Akcija 4:

SPRIJEČITI USKRAĆIVANJE, GUBITAK ILI LIŠAVANJE DRŽAVLJANSTVA ZBOG DISKRIMINACIJE

- POLAZIŠTE** • Najmanje 20 država ima zakone o državljanstvu koji omogućavaju uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije.

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> Najmanje 4 države provode reformu svojih zakona o državljanstvu u cilju brisanja odredbi koje dozvoljavaju uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije. 	<ul style="list-style-type: none"> Još najmanje 8 država (ukupno 12 od 2014.) provodi reformu svojih zakona o državljanstvu u cilju brisanja odredbi koje dozvoljavaju uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije.

- CILJ DO 2014.** • Nijedna država nema zakon o državljanstvu koji bi dozvolio uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva zbog diskriminacije.

KONTEKST

Diskriminacija na osnovu etničke pripadnosti, rase, vjere, jezika ili invaliditeta predstavlja ponavljajući uzrok apatridije. U stvari, većina u svijetu poznatih populacija apatrida pripada manjinskim zajednicama. Primjeri uskraćivanja, gubitka i lišavanja državljanstva zbog diskriminacije koji dovode do apatridije i dalje se javljaju u nizu zemalja. Tu spadaju situacije masovnog uskraćivanja državljanstva zbog etničke ili rasne pripadnosti u toku nekoliko zadnjih dekada. U nekim primjerima osobe i grupe lišene državljanstva prešli su međunarodne granice i postali izbjeglice. S obzirom na poseban efekat, apatridija koja je posljedica rodno zasnovane diskriminacije opisana je u okviru akcije 3.

KAKO SE MOŽE OVA AKCIJA PROVESTI?

Ova akcija zahtijeva da se organi država suzdrže od uskraćivanja ili lišavanja državljanstva iz razloga diskriminacije, kao što su etnička pripadnost, rasa, vjera, jezik ili invaliditet. Da bi se to osiguralo, države mogu uvesti odredbe o zabrani diskriminacije u svoje ustave i zakone o državljanstvu. Potrebno je da postoji adekvatan nadzor nad poštivanjem takvih odredbi, između ostalog, i putem mehanizama ulaganja pritužbi, mogućnosti sudske revizije i povraćaja državljanstva.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

- Promovirati međunarodne standarde koji se odnose na zabranu diskriminacije, na pravo na državljanstvo i na zabranu samovoljnog lišavanja državljanstva.
- Identificirati situacije direktne ili indirektno diskriminacije koje su dovele ili mogu dovesti do pojedinačnih ili masovnog uskraćivanja ili lišavanja državljanstva.
- Preduzeti blagovremene intervencije kod relevantnih ministarstava i parlamenata u pravcu sprečavanja situacija uskraćivanja, gubitka i lišavanja državljanstva ubuduće ili, ako su se takve situacije već dogodile, u pravcu povraćaja državljanstva, u skladu sa akcijom 1. To obuhvata:
  - Zagovaranje i pružanje tehničkih savjeta za reformu zakona o državljanstvu s odredbama koje omogućavaju uskraćivanje, gubitak ili lišavanje državljanstva iz razloga diskriminacije. Kada je to moguće, koristiti mogućnost procesa ustavnih reformi da bi se postigli ovi ciljevi;
  - Podržavanje povraćaja državljanstva izbjeglicama i migrantima koji se vraćaju, uključujući i u kontekstu tripartitnih sporazuma o dobrovoljnoj repatrijaciji izbjeglica između datih država i UNHCR-a.
- Koordinirati s drugim agencijama UN-a i regionalnim tijelima za praćenje poštivanja ljudskih prava intervencije u slučajevima uskraćivanja, gubitka i lišavanja državljanstva iz razloga diskriminacije.
- Pružati informacije, pravne savjete i pravnu pomoć pogođenim populacijama, pomoći u praćenju povraćaja državljanstva i provedbi

izmijenjenih zakona o državljanstvu.

- Podržati inicijative pravne zajednice čiji je cilj postizanje zakonodavne reforme ili zaustavljanje diskriminirajuće primjene zakona o državljanstvu, između ostalog, i putem strateškog parničenja. Izgraditi kapacitet pravnih profesionalaca i sektora pravosuđa po pitanjima apatridije i državljanstva.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Praktično su sve države pristupile Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima, Međunarodnoj konvenciji o ukidanju rasne diskriminacije ili Konvenciji o pravima djeteta, među drugim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, koji skupa sa članom 9. Konvencije o smanjenju broja osoba bez državljanstva iz 1961. godine i običajnim međunarodnim pravom garantiraju princip zabrane diskriminacije, između ostalog, i po pitanju državljanstva.
- Preporuke date pojedinačnim državama u kontekstu Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i od strane tijela UN-a za praćenje primjene međunarodnih ugovora o ljudskim pravima i posebne procedure.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Može biti teško promijeniti prevladavajuće društvene stavove u pogledu etničkih, rasnih, vjerskih ili drugih manjina.
- Diskriminacija može biti povezana sa osnovnim pitanjima koja se odnose na zemljište i resurse, a koja je možda također potrebno rješavati.

Akcija 5:

SPRIJEČITI APATRIDIJU U SLUČAJU SUKCESIJE DRŽAVA

(Nije moguće odrediti polazište za ovu akciju s obzirom da se odnosi na događaje koji se nisu desili i koje je teško predvidjeti.)

PREKRETNICE

-

CILJ DO 2024. • Nema slučajeva apatridije usljed sukcesija država u budućnosti

KONTEKST

Nastanak novih država i prijenos teritorije među postojećim državama (sukcesija država) doveli su do masovne apatridije u brojnim primjerima. U proteklih 30 godina najmanje 620.000 ljudi je ostalo bez državljanstva zbog sukcesije država. Sukcesija država nastaje kada dođe do:

- prijenosa jednog dijela teritorije određene države u drugu državu;
- odvajanja dijela teritorije određene države i formiranja jedne ili više novih država; ili
- disolucije države i formiranja dvije ili više država

U slučaju odvajanja ili disolucije, iako većina osoba automatski postaje državljanima novonastalih samostalnih država po usvajanju novog zakona o državljanstvu, veliki broj ljudi može ostati bez državljanstva. Migraciona kretanja prije i u vrijeme stjecanja nezavisnosti, kao i diskriminacija marginaliziranih etničkih i društvenih grupa, mogu stvoriti posebne rizike od apatridije. Prijenos teritorije među državama može imati sličan ishod.

KAKO SE MOŽE OVA AKCIJA PROVESTI?

Apatridija kao rezultat sukcesije država se može spriječiti kroz koordinirani pristup državljanstvu od strane relevantnih država i kroz primjenu jednostavnih garancija u zakonima o državljanstvu. Naprimjer, nakon prijenosa teritorije iz jedne države u drugu, prvobitno državljanstvo pogođene populacije ne smije biti ukinuto sve dok ne bude jasno da je stekla državljanstvo druge države.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. U saradnji s drugim agencijama UN-a, identificirati moguće situacije sukcesije država prije nego što se one dogode.
2. Kontaktirati nadležne organe svih relevantnih država i teritorija, razgovarati o eventualnim uzrocima apatridije i ponuditi tehničku i operativnu podršku.
3. Promovirati saradnju među organima država i teritorija i zagovarati potpisivanje sporazuma i donošenje zakona kojima će se izbjeći apatridija. Mobilizirati druge agencije UN-a i regionalna tijela, ukoliko je to potrebno.
4. Ako apatridija nastane uprkos opisanim nastojanjima, preduzeti mjere u pravcu povraćaja državljanstva u skladu sa akcijom 1.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Kao rezultat rada Komisije za međunarodno pravo i njenog usvajanja Ugovora o državljanstvu fizičkih osoba u vezi sa sukcesijom država, relevantni međunarodni pravni principi su sada bolje shvaćeni.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Sukcesiju država može pratiti politička nesigurnost i nemiri koji neće uvijek doprinijeti razgovorima o zakonima o državljanstvu i potrebnim garancijama za sprečavanje apatridije.

Akcija 6:

ODOBRITI PRAVNU ZAŠTITU MIGRANTIMA BEZ DRŽAVLJANSTVA I OLAKŠATI NJIHOVU NATURALIZACIJU

- POLAZIŠTE**
- Najmanje 10 država ima mehanizme za utvrđivanje statusa apatrida koji dovode do stjecanja zakonitog statusa koji dozvoljava boravak i garantira uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšanu naturalizaciju.

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> Još 20 država (ukupno 30 od 2014.) uvodi postupke utvrđivanja statusa apatrida koji dovode do zakonitog statusa koji omogućava boravak i garantira uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšava naturalizaciju migranata bez državljanstva. 	<ul style="list-style-type: none"> Još 20 država (ukupno 50 od 2014.) uvodi postupke utvrđivanja statusa apatrida koji dovode do zakonitog statusa koji omogućava boravak i garantira uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšava naturalizaciju migranata bez državljanstva.

- CILJ DO 2024**
- 70 država identificira migrante bez državljanstva putem postupaka za utvrđivanje statusa apatrida koji dovode do zakonitog statusa koji omogućava boravak i garantira uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšava naturalizaciju migranata bez državljanstva.

KONTEKST

Iako većina osoba bez državljanstva ostaje u zemlji svog rođenja, neki odlaze i postaju migranti ili izbjeglice. Te osobe bez državljanstva čine manjinu globalne populacije bez državljanstva, s tim da mnoge takve osobe nisu priznate kao apatridi i suočavaju se sa teškim problemima u pogledu ostvarivanja ljudskih prava, kao što su dugotrajna ili ponovljena detencija i neimaština. Često im nijedna država neće odobriti zakonit boravak, a organi njihove zemlje porijekla ih ne prihvaćaju. Iako su neke države uvele mehanizme određivanja da li je migrant bez državljanstva, pozitivne odluke ne dovode uvijek do stjecanja

zakonitog statusa koji bi im omogućio boravak, uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšanu naturalizaciju.

KAKO SE MOŽE OVA AKCIJA PROVESTI?

Konvencija o statusu osoba bez državljanstva iz 1954. godine uspostavlja režim zaštite prava osoba bez državljanstva. Konvencija iz 1954. godine zahtijeva od država da uvedu postupke utvrđivanja ko je bez državljanstva na njihovoj teritoriji, uključujući i osobe u detenciji koje se ne mogu prognati. Ovo utvrđivanje dozvoljava migrantima bez državljanstva da steknu siguran i zakonit boravak koji im opet omogućava da

uživaju osnovna ljudska prava i da borave u zemlji onoliko broj godina koji je neophodan za naturalizaciju.

Uvjeti i postupci naturalizacije trebaju biti izmijenjeni kako bi se izbjeglicama i migrantima bez državljanstva olakšalo da steknu državljanstvo, naprimjer, smanjenjem potrebnog broja godina boravka ili snižavanjem ili ukidanjem administrativnih taksi koje se plaćaju uz podnošenje zahtjeva za državljanstvo. Informacije o uvjetima naturalizacije trebaju biti lako dostupne.

Države mogu preduzeti takve mjere čak i ako nisu potpisnice Konvencije iz 1954. godine. Dokazi pokazuju da se uvođenjem postupaka za utvrđivanje statusa apatrida ne povećava migracija osoba bez državljanstva na teritoriju država koje su uvele takve postupke.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

- Zagovarati i pružiti tehničke savjete relevantnim ministarstvima i parlamentima neophodne za uvođenje postupaka za utvrđivanje statusa apatrida i režima zaštite.
- Provoditi obuku da bi se povećao kapacitet relevantnih vladinih agencija neophodan za preuzimanje postupka za utvrđivanje statusa apatrida.
- Podržati uvođenje procesa skrininga radi unapređenja identifikacije osoba bez državljanstva koje su zadržane u svrhu imigracije i osiguranja puštanja takvih osoba iz detencije do donošenja odluke o njihovom statusu u skladu sa Praktičnim priručnikom za praćenje imigracione detencije iz 2014. godine.⁵

⁵ Visoki komesarijat UN-a za izbjeglice (UNHCR), Udruženje za sprečavanje mučenja (Association for the Prevention of Torture (APT)) i Međunarodna koalicija za borbu za ljudska prava u uslovima detencije

- Promovirati naturalizaciju kao rješenje za migrante i izbjeglice bez državljanstva i naglašavati potrebu za usvajanjem olakšanih postupaka kojima se uzimaju u obzir posebne potrebe takvih grupa.
- Organizirati studijske posjete predstavnika vlada državama sa dobro uhodanim postupcima utvrđivanja.
- Podsticati države koje još uvijek nisu potpisnice Konvencije iz 1954. godine da pristupe Konvenciji u skladu sa aktivnostima utvrđenim u okviru akcije 9.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveze koje su pojedinačne države preuzele na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine u pogledu uvođenja postupka za utvrđivanje statusa apatrida..
- Određeni broj država u kojima se provode postupci za utvrđivanje statusa apatrida spreman je pružiti tehničku podršku vladama koje razmatraju uvođenje takvih postupaka.
- Od 2011. godine osamnaest država je pristupilo Konvenciji iz 1954. godine i određeni broj razmatra mjere njene primjene.
- Određeni broj zemalja u kojima već postoje domaći mehanizmi za utvrđivanje statusa apatrida jedino treba osigurati da su takvi mehanizmi povezani sa odobrenjem zakonitog statusa koji omogućava boravak, uživanje osnovnih ljudskih prava i olakšanu naturalizaciju.

(International Detention Coalition (IDC)), Monitoring Immigration Detention: Practical Manual, 2014, dostupan na: <http://www.refworld.org/docid/53706e354.html>

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Nedostatak kapaciteta vlasti da preduzmu utvrđivanje statusa apatrida.
- Pogrešna percepcija nekih vlada da će uvođenje postupka dovesti do toga da osobe bez državljanstva migriraju na njihovu teritoriju da bi dobile zaštitu.
- Nedostatak informacija o postojanju ili broju migranata bez državljanstva na teritoriji država.

Tajland je donio politike i uveo postupke kojima osigurava da osobe bez državljanstva koje pripadaju planinskim plemenima, posebno mladi, kao što je King, steknu tajlandsko državljanstvo.

© UNHCR/ROGER ARNOLD, 2017

Akcija 7:

OSIGURATI UPIS U MATIČNE KNJIGE ROĐENIH RADI SPREČAVANJA APATRIDIJE

(Nije moguće odrediti polazište za ovu akciju. Prema podacima iz 2010. godine, prema izvještaju UNICEF-a, 230 miliona djece mlađe od 5 godina nije još uvijek bilo upisano u matične knjige rođenih. Nema podataka o tome koliko je djece zbog toga bez državljanstva.)

PREKRETNICE -

- CILJ DO 2024.**
- Nema prijavljenih slučajeva apatridije zbog neupisivanja u matične knjige rođenih.

KONTEKST

Osobe mogu biti u riziku od apatridije ako imaju poteškoća da dokažu svoje veze s određenom državom. Takav rizik je moguć ako osoba nije upisana u matičnu knjigu rođenih. Razlog je taj što izvod iz matične knjige rođenih sa podacima o tome gdje je osoba rođena i ko su njeni roditelji pruža ključne informacije koje su potrebne da bi se utvrdila država čije državljanstvo dijete može steći. Zbog toga je upis u matične knjige rođenih važno radi ostvarivanja ciljeva akcije 2.

U nekim zemljama djeca nisu upisana u matične knjige rođenih zato što su postupci upisa kompleksni ili postoje uvjeti u pogledu potrebnih dokumenata ili drugi uvjeti koje je teško ispuniti. Posebne grupe se mogu suočiti s naročitim problemima, posebno djeca rođena izvan braka, nomadske populacije i djeca roditelja koji nisu državljanji, naprimjer, izbjeglica i migranata. Niske nivoje upisa djece u matične knjige rođenih može biti teško kasnije ispraviti zato što nisu uvedeni postupci naknadnog upisa ili ako postoje, dugo traju, skupi su i kompleksni, te su stoga nepristupačni populaciji bez dokumenata. S obzirom da se državljanstvo generalno stječe na osnovu zakona o državljanstvu svake države, neupisivanje djeteta u matičnu knjigu rođenih

samo po sebi obično nije uzrok apatridije. UNHCR će i dalje raditi sa UNICEF-om i drugim partnerima na prikupljanju novih podataka o nedostacima u zakonima i politici u pogledu upisa u matične knjige rođenih čime se pojačavaju rizici apatridije (što je također relevantno i u kontekstu akcije 10). Dokaz da su roditelji vjenčani također može utjecati na to da li dijete može biti upisano u matičnu knjigu rođenih po rođenju i da li je državljanstvo uvjet upisa, što je druga oblast za koju je potrebno više podataka.

KAKO DRŽAVE MOGU PROVESTI OVU AKCIJU?

Upis rođenja na teritoriji države u matičnu knjigu rođenih je obaveza te države. Izuzetno je važno da svako dijete bude upisano u matičnu knjigu rođenih odmah po rođenju. Međutim, s obzirom da se svako dijete ne upisuje na vrijeme u matičnu knjigu rođenih, države trebaju uvesti postupke naknadnog i odgođenog upisa u matične knjige rođenih i mogu razmotriti mogućnost provođenja kampanja za upis u matične knjige rođenih starije djece i punoljetnih osoba. Upis u matične knjige rođenih treba biti besplatan, pristupačan i treba se provoditi bez diskriminacije.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Podržati države u identificiranju pravnih, proceduralnih i praktičnih prepreka, uključujući i one na nivou zajednica, koje onemogućavaju upis rođenja u matične knjige rođenih.
2. Promovirati upis u matične knjige rođenih, između ostalog, i putem olakšavanja pristupa procedurama na nivou zajednice, raspoređivanja mobilnih timova koji će rješavati postojeće nedostatke i integriranja upisa u matične knjige rođenih sa drugim javnim programima, kao što su programi koji se odnose na rađanje djece, brigu o majci i djetetu, imunizaciju i obrazovanje.
3. Nadopunjavati nastojanja UNICEF-a, regionalnih komisija UN-a, UNFPA, SZO, UNDP-a, Svjetske banke, regionalnih razvojnih banaka i bilateralnih donatora, između ostalog, i u kontekstu Okvira UN-a za pomoć razvoju kako bi se promovirao upis u matične knjige rođenih i pružila tehnička podrška upisu, unaprijedio sistem upisa u matične knjige rođenih i sistem vitalnih statistika.
4. Podržati pružanje informacija, kampanje za pružanje pravne pomoći i izdavanje dokumenata da bi se pomoglo osobama bez državljanstva i osobama koje su u riziku od apatridije da podnesu zahtjev za upis u matične knjige rođenih.

Što se tiče populacija koje inače ne potpadaju pod mandat UNHCR-a, UNHCR će se angažirati jedino kada postoji vjerovatnoća u konkretnom kontekstu da se državljanstvo može dovesti u pitanje, čime bi se povećao rizik od apatridije. S obzirom na njegovu stručnost po pitanju upisa u matične knjige rođenih, potrebno je partnerstvo sa drugim

agencijama UN-a, regionalnim i nevladinim organizacijama.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveze koje su države preuzele u pogledu upisa u matične knjige na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine, obaveze preuzete u kontekstu Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i preporuke koje su pojedinačnim državama dala tijela UN-a za praćenje poštivanja sporazuma o ljudskim pravima i posebne procedure.
- UNICEF, regionalne komisije UN-a, UNFPA, SZO, UNDP, Svjetska banka, regionalne razvojne banke i bilateralni donatori posvetili su znatne resurse rješavanju ovih pitanja u nekoliko proteklih godina.
- Upis u matične knjige rođenih će vjerovatno biti sadržano i u razvojnoj agendi nakon 2015. godine.
- Praktično su sve države potpisnice Konvencije o pravima djeteta i/ili Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima koji zahtijevaju da svako dijete po rođenju bude upisano u matičnu knjigu rođenih.
- Postoji već nekoliko regionalnih međuvladinih inicijativa za unapređenje upisa u matične knjige i vitalnih statistika (naprimjer, Afrički program za ubrzano unapređenje upisa u matične knjige i vitalnih statistika u Africi, Regionalni strateški plan za unapređenje upisa u matične knjige i vitalnih statistika u Aziji i na Pacifiku, poziv Organizacije američkih država na opći upis u matične knjige rođenih do 2015).

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Osnovni podaci o populaciji nisu kompletni i teško je mjeriti napredak zato što veliki broj osoba na koje se ova akcija odnosi nisu uopće dokumentovane, te se stoga ne javljaju niti u jednoj postojećoj statistici.
- S obzirom na sistemsku prirodu nekih problema koji dovode do niskih nivoa upisa u matične knjige rođenih, njihovo rješavanje može biti skupo.

Nastojanja Jordana da omogući izdavanje izvoda iz matične knjige rođenih ratom raseljenoj djeci iz Sirije vrlo su značajna za sprečavanje rizika od apatridije za tu djecu.

© UNHCR/CHRISTOPHER HERWIG, 2015

Akcija 8:

IZDATI UVJERENJE O DRŽAVLJANSTVU ONIMA KOJI NA TO IMAJU PRAVO

POLAZIŠTE • Najmanje 20% država ima populacije koje imaju pravo na državljanstvo prema zakonu, ali ne mogu dobiti dokumentovan dokaz o državljanstvu

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak država s populacijama koje prema zakonu imaju pravo na državljanstvo, ali ne mogu dobiti dokumentovan dokaz o državljanstvu smanjen je na 15%. 	<ul style="list-style-type: none"> • Postotak država s populacijama koje imaju pravo na državljanstvo prema zakonu, ali ne mogu dobiti dokumentovan dokaz o državljanstvu smanjen je na 10%.

CILJ DO 2024. • Niti jedna država nema populacije koje imaju pravo na državljanstvo prema zakonu, ali koje ne mogu dobiti dokumentovan dokaz o državljanstvu.

KONTEKST

Osobe mogu ostati bez državljanstva zato što ne mogu izvaditi dokumente kojima bi dokazale svoje državljanstvo. Međutim, odbijanje izdavanja uvjerenja o državljanstvu, što vodi do apatridije, može se javiti kao posljedica diskriminacije određenih grupa koje nisu priznate kao državljani. Postojeće informacije ukazuju da je to glavni uzrok apatridije. Polazište iz gornjeg teksta bazirano je na raspoloživim, ali nekompletnim informacijama i ne odražava pravu veličinu problema. Nepostojanje uvjerenja o državljanstvu samo po sebi obično ne znači da je osoba bez državljanstva.

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI

Vrlo je bitno da osobe koje imaju pravo na državljanstvo dobiju uvjerenje o državljanstvu. Postupci za izdavanje uvjerenja o državljanstvu moraju biti pristupačni, po cijeni koju osobe mogu priuštiti i provedene bez diskriminacije. Složeni, dugi postupci i štetni zahtjevi po podnositelje trebaju se izbjegavati.

U Kolumbiji su 2019. godine poduzeti koraci kako bi djeca rođena na njejoj teritoriji, čiji roditelji imaju državljanstvo Venezuele, stekla državljanstvo Kolumbije. Zahvaljujući tome će, prema procjenama, najmanje 24.000 djece, koja su bila apatridi ili u riziku od apatridije, steći državljanstvo.

© UNHCR/ANDREW MCCONNELL, 2019

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Podržati države u identificiranju pravnih, proceduralnih i praktičnih prepreka izdavanju uvjerenja o državljanstvu onima koji imaju pravo na to.
2. Zagovarati i pružati tehničke savjete po pitanju reforme zakona, politika i postupaka da bi se osiguralo da oni koji imaju pravo na državljanstvo prema zakonu dobiju dokumentovan dokaz o državljanstvu.
3. Promovirati pristupačne i jedinstvene postupke izdavanja uvjerenja o državljanstvu.
4. Pružati tehničku podršku vladama u izdavanju uvjerenja o državljanstvu.
5. Podržati javne informativne kampanje kojima se podiže svijest o postupcima izdavanja uvjerenja o državljanstvu.
6. Podržati pružanje pravne pomoći kako bi se pomoglo osobama da podnesu zahtjev za

izdavanje uvjerenja o državljanstvu.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveze koje su pojedinačne države preuzele po ovim pitanjima na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine.
- “Zakonit identitet” će možda biti dio razvojne agende za period nakon 2015.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Osnovni podaci o populaciji nisu kompletni i teško je mjeriti napredak zato što veliki broj osoba na koje se ova akcija odnosi nisu uopće dokumentovane te se stoga ne javljaju niti u jednoj postojećoj statistici.
- S obzirom na sistemsku prirodu nekih problema koji dovode do niskih nivoa izdavanja uvjerenja o državljanstvu, njihovo rješavanje može biti skupo.

Akcija 9:

PRISTUPITI KONVENCIJAMA UN-A O APATRIDIJU

- POLAZIŠTE**
- 83 države su potpisnice Konvencije iz 1954.
  - 61 država je potpisnica Konvencije iz 1961

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> • 100 država su potpisnice Konvencije iz 1954. • 82 države su potpisnice Konvencije iz 1961 	<ul style="list-style-type: none"> • 120 država su potpisnice Konvencije iz 1954. • 103 države su potpisnice Konvencije iz 1961.

- CILJ DO 2024.**
- 140 država su potpisnice Konvencije iz 1954.
  - 130 država su potpisnice Konvencije iz 1961.

KONTEKST

Konvencija iz 1954. godine o statusu osoba bez državljanstva i Konvencija iz 1961. godine o smanjenju broja osoba bez državljanstva su ključni međunarodni sporazumi čija je namjera da osiguraju da svaka osoba ima državljanstvo i da osobe bez državljanstva uživaju osnovna ljudska prava. Konvencije o apatridiji nisu izolirani instrumenti nego nadopunjuju daleko širi spektar međunarodnih pravnih standarda, posebno onih koji su sadržani u sporazumima o ljudskim pravima.

Konvencijom iz 1954. godine uspostavljaju se minimalni standardi postupanja sa osobama bez državljanstva u pogledu određenog broja prava. Oni obuhvaćaju, ali se ne ograničavaju na pravo na obrazovanje, zapošljavanje i smještaj. Bitno je i to da Konvencija iz 1954. godine također garantira osobama bez državljanstva pravo na identitet i putne dokumente i na administrativnu pomoć.

Konvencijom iz 1961. godine uspostavljen je međunarodni okvir kojim se osigurava pravo svake osobe na državljanstvo. Prema Konvenciji, države su obavezne da uspostave garancije u svojim zakonima o državljanstvu da će spriječiti apatridiju po rođenju i kasnije u toku života.

Do 1995. godine nijedna međunarodna agencija nije aktivno promovirala ove dvije konvencije o apatridiji. Zbog toga, uprkos njihovom značaju, one su privukle daleko manje država nego mnogi drugi sporazumi o ljudskim pravima. Neke države su bile suzdržane u pogledu pristupanja konvencijama zbog pogrešnog shvatanja prirode obaveza koje bi im nametale konvencije o apatridiji, kao što je vjerovanje da one nameću štetnu obavezu izvještavanja (ustvari, nema obaveze izvještavanja prema Konvenciji iz 1961. godine, dok postoje minimalne obaveze prema Konvenciji iz 1954. godine).

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI

Povećanje broja država potpisnica Konvencije iz 1954. godine je tijesno povezano sa akcijom 6 s obzirom da ona zahtijeva uvođenje postupaka utvrđivanja statusa apatrida i zakonskih okvira za zaštitu osoba bez državljanstva. Veći broj država potpisnica Konvencije iz 1961. godine je bitan za rješavanje praznina u zakonima o državljanstvu koje mogu dovesti do apatridije, posebno onih koje je potrebno riješiti kroz akciju 2 i 5.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Zagovarati s relevantnim ministarstvima i parlamentima da bi se naglasile prednosti pristupanja konvencijama o apatridiji, naglašavajući preuzetu obavezu pristupanja konvencijama, obaveze koje su države preuzele u kontekstu Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava i preporuke tijela UN-a za praćenje poštivanja sporazuma o ljudskim pravima, gdje je to relevantno.
2. Naglasiti vrijednosti konvencija o apatridiji na multilateralnim forumima.
3. Pružati tehničke savjete u pogledu formalnosti vezanih za pristupanje konvencijama, kao i neophodnih koraka u primjeni konvencija o apatridiji.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVOĐENJE OVE AKCIJE?

- Obaveza pristupanja konvencijama koje su preuzele 34 države na Ministarskom sastanku UNHCR-a 2011. godine. Prihvatanje preporuka od strane 25 država za pristupanje konvencijama o apatridiji datih u kontekstu Univerzalnog periodičnog pregleda Vijeća za ljudska prava, preporuka koje su pojedinačnim državama dala tijela UN-a za praćenje poštivanja sporazuma o ljudskim pravima i posebne procedure.
- Postoje znatni pomaci po ovom pitanju. Od 2011. godine, kada je UNHCR pokrenuo kampanju za povećanje broja država koje će pristupiti konvencijama o apatridiji, 27 država je pristupilo jednoj ili objema konvencijama.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- S obzirom na stav nekih država u pogledu međunarodnih sporazuma koji se odnose na ljudska prava, vjerovatno univerzalno pristupanje dvjema konvencijama o apatridiji ne može biti postignuto u narednoj dekadi. Cilj je stoga ambiciozan ali ostvariv, iako bez univerzalnog pristupanja.

Akcija 10:

UNAPRIJEDITI KVANTITATIVNE I KVALITATIVNE PODATKE O POPULACIJAMA BEZ DRŽAVLJANSTVA

- POLAZIŠTE**
- Kvantitativni populacijski podaci o populacijama bez državljanstva javno su dostupni za 75 država.
  - Kvalitativna analiza populacija bez državljanstva javno je dostupna za najmanje 45 država.

PREKRETNICE	Do 2017:	Do 2020:
	<ul style="list-style-type: none"> ● Kvantitativni podaci o populacijama bez državljanstva dostupni su za 100 država. ● Kvalitativna analiza populacija bez državljanstva dostupna je za najmanje 70 država. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Kvantitativni podaci o populacijama bez državljanstva dostupni su za 120 država. ● Kvalitativna analiza populacija bez državljanstva dostupna je za najmanje 100 država.

- CILJ DO 2024.**
- Kvantitativni podaci o populacijama bez državljanstva javno su dostupni za 150 država.
  - Kvalitativna analiza populacija bez državljanstva javno je dostupna za najmanje 120 država.

KONTEKST

Mjerenje apatridije je komplicirano s obzirom na činjenicu da osobe bez državljanstva često žive u neizvjesnim situacijama i na društvenim marginama. Često osobe bez državljanstva ne samo da nemaju lične dokumente, nego su i ignorirane od strane vlasti i nisu evidentirane u domaćim administrativnim registrima i bazama podataka. Čak mnoge nisu popisane ni u popisu stanovništva. Od 142 popisa stanovništva provedena od 2005. godine za koje Ujedinjene nacije imaju upitnike, u svega 112 popisa je bilo izvršeno pitanje o državljanstvu, a od tog broja manje od 25% upitnika je imalo unaprijed kodiranu opciju za popisivače da evidentiraju odgovore osoba koje su za sebe rekle da su bez državljanstva.

Kvantitativni podaci i kvalitativna analiza, koja obuhvata procjenu razmjera situacije u smislu veličine i geografske rasprostranjenosti; profil pogođene populacije (uključujući njen demografski sastav sa podacima razvrstanim po spolu i starosnoj dobi); analiza uzroka i efekata apatridije (između ostalog, u smislu građanskih, političkih, ekonomskih i socijalnih prava); i pregled prepreka i potencijala za iznalaženje rješenja bitni su za države da bi adekvatno odgovorile na apatridiju i da bi omogućile UNHCR-u da ispuni svoj mandat, kao i da izmjeri napredak u provođenju Globalnog akcionog plana.

Provedba ove akcije će pružiti dodatne informacije koje se odnose na druge akcije.

KAKO SE OVA AKCIJA MOŽE PROVESTI

Statistički podaci i informacije o situaciji u kojoj se nalaze populacije bez državljanstva mogu se prikupiti putem raznih metoda, između ostalog, i putem analiza podataka iz matičnih knjiga, popisa stanovništva, usmjerenih istraživanja i studija.

Uvođenje postupaka za utvrđivanje statusa apatrida u skladu sa akcijom 6 dovest će do novih podataka u zemljama domaćinima migranata bez državljanstva. Jačanje sistema upisa u matične knjige i vitalnih statistika u skladu sa akcijom 7 će također doprinijeti raspoloživosti kvantitativnih podataka.

KAKO MOŽE UNHCR POMOĆI?

Glavne aktivnosti:

1. Zagovarati uvrštavanje pitanja o državljanstvu u novom krugu popisa stanovništva, domaćinstava i stanova 2020. godine koji počinje 2015. godine, između ostalog, i putem:
  - Uključivanja preporuke u predstojeću reviziju Principa i preporuka za popis stanovništva i stanova koju je dao Odjel za statistiku UN-a;
  - Razgovora sa domaćim uredima za statistiku, u koordinaciji sa UNFPA i regionalnim komisijama UN-a.
2. Provoditi usmjerena istraživanja i studije koji uključuju participativne procjene sa osobama i grupama bez državljanstva u cilju određivanja veličine apatridije u državama i regijama s poznatim populacijama bez državljanstva.

3. Zagovarati s državama prednosti prikupljanja domaćih podataka o osobama bez državljanstva i onima sa neutvrđenim državljanstvom u svrhu upisa u matične knjige, izdavanja dokumenata, pružanja javnih usluga, održavanja reda i zakona i planiranja razvoja.
4. Prikupljati, analizirati i dostavljati vladama raspoložive podatke o populacijama bez državljanstva koje prikupe akteri civilnog društva.

KOJE POSTOJEĆE OKOLNOSTI MOGU OLAKŠATI PROVEDBU OVE AKCIJE?

- Predstojeće preporuke Odjela za statistiku UN-a i regionalnih komisija će se odnositi na uvrštavanje pitanja o državljanstvu u upitnike za popis stanovništva.
- Iskustvo iz prethodnih istraživanja i studija o populacijama bez državljanstva znači da UNHCR i partneri sada posjeduju značajnu stručnost u ovoj oblasti.

KOJE SU PREPREKE PROVOĐENJU OVE AKCIJE?

- Identificiranje osoba bez državljanstva je samo po sebi teško iz nekoliko razloga, između ostalog, i zbog toga što one često ne žele da budu identificirane zato što nemaju siguran pravni status.

Dodatak 1

Uzorak predložka Državni akcioni plan za okončanje apatridije

PREGLED:

[Pregled sadrži:

- sažet prikaz svrhe državnog akcionog plana;
- metodologiju izrade državnog akcionog plana (uključujući i sve konsultacije s akterima);
- konkretne odabrane akcije i razlog odabira; i
- sve mehanizme praćenja i evaluacije.]

AKCIJE:

Akcija: [Odaberite jednu akciju iz Globalnog akcionog plana.]

Domaći kontekst: [Kratak opis historijskog i sadašnjeg konteksta problema koji će se akcijom rješavati, kao i sve postojeće okolnosti koje mogu olakšati provođenje akcije i sve prepreke uspješnom provođenju akcije.]

AKCIJA

POLAZIŠTE	CILJ	PREKRETNICE
[Opisati postojeću situaciju koja će se akcijom rješavati.]	[Opisati krajnji rezultat i datum do kojeg će se ostvariti.] Indikator učinka: [Definirati indikator učinka za krajnji rezultat.]	[Opisati posredan rezultat (prekretnicu/ prekretnice) koji će pomoći ostvarenju cilja i očekivani datum do kojeg će svaka prekretnica biti ostvarena. Svaka akcija može imati nekoliko prekretnica.]
AKTIVNOSTI	NADLEŽAN ORGAN	PODRŠKA UNHCR-A/ DRUGIH AKTERA
[Opisati aktivnosti koje će se preduzeti da bi se postigle prekretnice (po jednu u svakoj rubrici).]	[Navedi organe koji su nadležni za provođenje aktivnosti.]	[Opisati vrstu podrške koju će UNHCR i drugi akteri pružiti provođenju svake aktivnosti.]

Akcija: [Odaberi jednu akciju iz Globalnog akcionog plana.]

Domaći kontekst: [Kratak opis historijskog i sadašnjeg konteksta problema koji će se akcijom rješavati, kao i sve postojeće okolnosti koje mogu olakšati provođenje akcije i sve prepreke uspješnom završetku.]

AKCIJA

POLAZIŠTE	CILJ	PREKRETNICE
[Opisati postojeću situaciju koja će se akcijom rješavati.]	[Opisati krajnji rezultat i datum do kojeg će se ostvariti.] Indikator učinka: [Definirati indikator učinka za krajnji rezultat.]	[Opisati posredan rezultat (prekretnicu/ prekretnice) koji će pomoći ostvarenju cilja i očekivani datum do kojeg će svaka prekretnica biti ostvarena. Svaka akcija može imati nekoliko prekretnica.]
AKTIVNOSTI	NADLEŽAN ORGAN	PODRŠKA UNHCR-A/ DRUGIH AKTERA
[Opisati aktivnosti koje će se preduzeti da bi se postigle prekretnice (po jednu u svakoj rubrici).]	[Navedi organe koji su nadležni za provođenje aktivnosti.]	[Opisati vrstu podrške koju će UNHCR i drugi akteri pružiti provođenju svake aktivnosti.]

Za svaku dodatnu akciju potrebno je napraviti ovakvu tabelu.

Dodatak 2

Ključni međunarodni standardi

STANDARD

Relevantna akcija

UNIVERZALNA DEKLARACIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 15.

1. Svako ima pravo na državljanstvo.
2. Niko ne smije biti proizvoljno lišen svog državljanstva, niti mu se smije uskratiti pravo da promijeni svoje državljanstvo.

1-8

MEĐUNARODNI PAKT O GRAĐANSKIM I POLITIČKIM PRAVIMA

Član 16.

Svako ima pravo da mu svugdje bude priznat pravni subjektivitet.

8

Član 24.

2. Svako dijete će biti upisano u matičnu knjigu odmah po rođenju i imati ime.
3. Svako dijete ima pravo na državljanstvo.

2, 3, 7

Član 26.

Sve su osobe jednake pred zakonom i imaju pravo, bez ikakve diskriminacije, na jednaku zakonsku zaštitu. S tim u vezi, zakonom će biti zabranjena svaka diskriminacija i biće garantirano svim osobama jednaka i djelotvorna zaštita protiv diskriminacije iz bilo kojeg razloga, kao što je rasa, boja kože, spol, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno porijeklo, imovina, rođenje ili bilo koje druge okolnosti.

4

KONVENCIJA O PRAVIMA DJETETA

Član 2.

1. Države članice poštivat će i osigurati svakom djetetu na svom području prava navedena u ovoj Konvenciji bez ikakve diskriminacije prema djetetu, njegovim roditeljima ili zakonskim skrbnicima u pogledu njihove rase, boje kože, spola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog, etničkog ili socijalnog porijekla, imovine, teškoća u razvoju, porijekla ili drugog položaja.
2. Države članice poduzet će sve potrebne mjere za zaštitu djeteta od svih oblika diskriminacije ili kažnjavanja koji polaze od položaja, djelatnosti, izraženog mišljenja ili uvjerenja roditelja, zakonskih staratelja ili članova porodice djeteta.

4

Član 7.

1. Odmah nakon rođenja dijete mora biti upisano u matične knjige te mu se mora jamčiti pravo na ime, pravo na državljanstvo i, koliko je to moguće, pravo da zna za svoje roditelje i da uživa njihovu skrb.
2. Države članice osigurat će primjenu ovih prava u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i obavezama koje proizlaze iz odgovarajućih međunarodnih instrumenata u ovom području, osobito ako bi dijete inače ostalo bez državljanstva.

1, 2, 3, 7

KONVENCIJA O UKIDANJU RASNE DISKRIMINACIJE

Član 5.

[...] države članice obavezuju se da će zabraniti i ukinuti rasnu diskriminaciju u svim njenim oblicima i jamčiti pravo svakome na jednakost pred zakonom bez razlike na rasu, boju ili nacionalno ili etničko porijeklo, naročito u pogledu uživanja sljedećih prava:

- d. Druga građanska prava, posebno [...]
- iii. Pravo na državljanstvo.

4

KONVENCIJA O UKIDANJU SVIH OBLIKA DISKRIMINACIJE ŽENA

Član 9. 1. Države članice priznaju ženama jednaka prava kao i muškarcima da steknu, promijene ili zadrže svoje državljanstvo. One se posebno staraju da sklapanje braka sa stranim državljaninom ili promjena državljanstva muža za vrijeme trajanja braka nema automatski za posljedicu promjenu državljanstva žene, niti da ona postane lice bez državljanstva, odnosno da bude prisiljena da uzme državljanstvo muža. 2. Države članice osiguravaju ženama jednaka prava kao i muškarcima u pogledu državljanstva djece.	3
--	---

KONVENCIJA O STATUSU OSOBA BEZ DRŽAVLJANSTVA IZ 1954.

Kompletan tekst ugovora	6
Član 32. Države potpisnice će što je moguće više olakšati asimilaciju i naturalizaciju osoba bez državljanstva. Naročito će uložiti sve napore kako bi se ubrzala procedura naturalizacije i koliko god je moguće smanjili takse i troškovi vezani za tu proceduru.	1, 6

KONVENCIJA O SMANJENJU APATRIDIJE IZ 1961.

Član 1. 1. Država potpisnica dodijelit će svoje državljanstvo osobi rođenoj na njenoj teritoriji koja bi u suprotnom ostala bez državljanstva. [...]	2
Član 2. Za nahoče pronađeno na teritoriji države potpisnice, u odsustvu dokaza koji govore suprotno, smatraće se da je rođeno na njenoj teritoriji od roditelja koji posjeduju državljanstvo te države.	2
Član 4. 1. Država potpisnica dodijelit će svoje državljanstvo osobi koja nije rođena na teritoriji te države ako bi ta osoba u suprotnom bila bez državljanstva, pod uslovom da je prilikom rođenja te osobe jedan od roditelja posjedovao državljanstvo te države. [...]	2
Član 9. Država potpisnica ne može lišiti nijedno lice niti grupu lica državljanstva na osnovu rasne ili etničke pripadnosti, vjeroispovijesti ili iz političkih razloga.	4
Član 10. 1. Svaki međunarodni sporazum o prijenosu teritorija sklopljen između zemalja potpisnica sadržavat će odredbe kojima će se obezbijediti da nijedna osoba ne ostane bez državljanstva kao rezultat takvog prijenosa teritorija. Država potpisnica uložiće sve napore da obezbijedi da svaki takav sporazum sklopljen sa državom koja nije potpisnica ove Konvencije sadrži takve odredbe. 2. U odsustvu takvih odredbi, država potpisnica na koju se prenosi neka teritorija ili koja na neki drugi način stekne teritoriju dodijelit će svoje državljanstvo osobama koje bi u suprotnom ostale bez državljanstva kao rezultat prijenosa ili stjecanja teritorije.	5

KONVENCIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 18. 1. Države potpisnice priznaju osobama s invaliditetom pravo na slobodu kretanja, na slobodu izbora mjesta stanovanja i na državljanstvo, ravnopravno s drugim osobama, uključujući putem osiguravanja da osobe s invaliditetom: a. imaju pravo stjecanja i promjene državljanstva, i državljanstvo im se ne može oduzeti proizvoljno ili na osnovu invaliditeta; b. nisu lišene, na osnovu invaliditeta, prava stjecanja, posjedovanja ili korištenja isprava o državljanstvu ili drugih identifikacijskih dokumenata, ili korištenja relevantnih postupaka, kao što su imigracijski postupci, koji mogu biti potrebni kako bi se tim osobama olakšalo korištenje prava na slobodu kretanja; c. imaju slobodu napustiti bilo koju zemlju, uključujući i svoju vlastitu; d. nisu lišene, proizvoljno ili na osnovu svog invaliditeta, prava ulaska u vlastitu zemlju. 2. Djeca s invaliditetom moraju biti upisana odmah po rođenju, i od rođenja imaju pravo na ime, pravo na stjecanje državljanstva i, u mjeri u kojoj je to moguće, pravo da znaju ko su im roditelji, te da se oni o njima staraju.	2, 4, 7, 8
---	------------

MEĐUNARODNA KONVENCIJA O ZAŠTITI PRAVA SVIH RADNIKA MIGRANATA I ČLANOVA NJIHOVIH PORODICA

Član 29. Svako dijete radnika migranta ima pravo na ime, upis rođenja i na državljanstvo.	2, 7
---	------

REZOLUCIJE GENERALNE SKUPŠTINE UN-A KOJE SU OD POSEBNOG ZNAČAJA ZA DRŽAVLJANSTVO I APATRIDIJU

A/Res/68/141 od 18. decembra 2013 Generalna skupština [...] 8. Pozdravlja obećanja država da će pristupiti konvencijama o apatridiji, Konvenciji o statusu osoba bez državljanstva iz 1954. i Konvenciji o smanjenju apatridije iz 1961., kao i obećanja da će povući rezerve prema njima, [...] podstiče države koje to nisu uradile da razmotre pristupanje ovim instrumentima, prima na znanje rad Visokog komesarijata u pogledu identificiranja osoba bez državljanstva, sprečavanja i smanjenja apatridije i zaštite osoba bez državljanstva [...] Drugi primjeri su dostupni na: http://www.refworld.org/docid/4c49a02c2.html	9, 10
---	-------

IZVRŠNI KOMITET UNHCR-A, ZAKLJUČCI O IDENTIFIKACIJI, SPREČAVANJU I SMANJENJU APATRIDIJE I O ZAŠTITI OSOBA BEZ DRŽAVLJANSTVA, BR. 106

Kompletan dokument	1, 4, 5, 7, 10
---------------------------	----------------

IZVRŠNI KOMITET UNHCR-A, ZAKLJUČAK O UPISU U MATIČNE KNJIGE, BR. 111

Kompletan dokument	7
---------------------------	---

VIJEĆE UN-A ZA LJUDSKA PRAVA, LJUDSKA PRAVA I SAMVOLJNO LIŠAVANJE DRŽAVLJANSTVA: REZOLUCIJA/USVOJENA OD VIJEĆA ZA LJUDSKA PRAVA 11. JULA 2014. A/HRC/RES/26/14

Kompletan dokument	1, 2, 3, 4, 5, 7
---------------------------	------------------

VIJEĆE UN-A ZA LJUDSKA PRAVA, PRAVO NA DRŽAVLJANSTVO: ŽENE I DJECA, 16. JULI 2012, A/HRC/RES/20/4

Kompletan dokument	2,3,4,7,9
---------------------------	-----------

KOMISIJA ZA MEĐUNARODNO PRAVO, UGOVOR O DRŽAVLJANSTVU FIZIČKIH OSOBA U VEZI SA SUKESIJOM DRŽAVA

Kompletan dokument	5
---------------------------	---

AFRIČKA POVELJA O PRAVIMA I DOBROBITI DJETETA

Član 6. 3. Svako dijete ima pravo da stekne državljanstvo. 4. Države potpisnice ove Povelje će preduzeti mjere kako bi osigurale da su njihovim ustavnim zakonom priznati principi prema kojima će dijete steći državljanstvo države na čijoj teritoriji je rođeno ako djetetu po rođenju nije dato državljanstvo druge države u skladu s njenim zakonima.	2, 7
---	------

AMERIČKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA**Član 20.**

1. Svaka osoba ima pravo na državljanstvo.
2. Svaka osoba ima pravo na državljanstvo države na čijoj teritoriji je rođena ako nema pravo na drugo državljanstvo.
3. Niko neće samovoljno biti lišen svog državljanstva niti prava da ga promijeni

1, 2, 4

AMERIČKA DEKLARACIJA O PRAVIMA I DUŽNOSTIMA ČOVJEKA**Član 19.**

Svaka osoba ima pravo na državljanstvo na koje po zakonu ima pravo i da promijeni državljanstvo ukoliko to želi i uzme državljanstvo druge zemlje koja je voljna dati joj svoje državljanstvo.

1

EVROPSKA KONVENCIJA O DRŽAVLJANSTVU**Član 6.**

1. Svaka država ugovornica treba da predvidi svojim unutrašnjim pravom da njeno državljanstvo stječu ex lege sljedeće osobe:
  - a. djeca čiji jedan od roditelja ima, u vrijeme rođenja te djece, državljanstvo te države ugovornice, uz bilo kakav izuzetak koji može biti predviđen njenim unutrašnjim pravom u odnosu na djecu rođenu u inostranstvu. Što se tiče djece čije se roditeljstvo utvrđuje priznavanjem, sudskom naredbom ili sličnim postupcima, svaka država ugovornica može da predvidi da dijete stječe njeno državljanstvo po okončanom postupku utvrđenom njenim unutrašnjim pravom;
  - b. nahočad nađena na njenoj teritoriji koja bi inače bila apatridi.
2. Svaka država ugovornica treba da predvidi u svom unutrašnjem pravu da njeno državljanstvo mogu da steknu djeca rođena na njenoj teritoriji koja pri rođenju ne steknu neko drugo državljanstvo. [...]
4. Svaka država ugovornica treba da olakša svojim unutrašnjim pravom stjecanje njenog državljanstva sljedećim licima: [...]
  - g. osobama bez državljanstva i osobama sa priznatim izbjegličkim statusom sa zakonitim i uobičajenim boravkom na njenoj teritoriji.

1, 2, 6

KONVENCIJA VIJEĆA EVROPE O IZBJEGAVANJU APATRIDIJU U VEZI SA SUKESIJOM DRŽAVA**Član 2.**

Svako ko je u vrijeme sukcesije države imao državljanstvo prethodne države i ko je postao ili bi postao apatrid zbog sukcesije država ima pravo na državljanstvo date države u skladu s niže navedenim članovima.

Član 3.

Država će preduzeti sve odgovarajuće mjere da bi spriječila da osobe koje su u vrijeme sukcesije država imale državljanstvo prethodne države postanu apatridi zbog sukcesije.

5

KONVENCIJA KOMONVELTA NEZAVISNIH DRŽAVA O LJUDSKIM PRAVIMA I TEMELJNIM SLOBODAMA**Član 24.**

1. Svako ima pravo na državljanstvo.

1-8

POVELJA O PRAVIMA DJETETA U ISLAMU**Član 7.**

1. Dijete od rođenja ima pravo na dobro ime, da bude registrovano kod organa, da ima utvrđeno državljanstvo i da zna ko su mu roditelji, da zna sve svoje rođake i da zna ko mu je pomajka.
2. Države potpisnice Konvencije štitiće sastavne elemente identiteta djeteta, kao i njegovo ime, državljanstvo i porodične odnose u skladu sa svojim domaćim zakonima i nastojat će maksimalno riješiti pitanje apatridije za svako dijete rođeno na njihovoj teritoriji ili izvan svoje teritorije a čiji su roditelji njihovi državljani.
3. Dijete nepoznatog porijekla ili koje je zakonito asimilirano u takav status ima pravo na staratelja i njegu ali bez usvajanja. Ima pravo na ime, titulu i državljanstvo.

2, 7

ARAPSKA POVELJA O LJUDSKIM PRAVIMA**Član 29.**

1. Svako ima pravo na državljanstvo. Niko neće proizvoljno i protupravno biti lišen državljanstva.
2. Države ugovornice će preduzeti mjere za koje smatraju da su odgovarajuće u skladu sa svojim domaćim zakonima o državljanstvu da bi omogućile djetetu da stekne državljanstvo majke, uzimajući u obzir u svim slučajevima najbolje interese djeteta.

1, 3, 4

AZIJSKA DEKLARACIJA O LJUDSKIM PRAVIMA**Član 18.**

Svaka osoba ima pravo na državljanstvo kako je to propisano zakonom. Nijedna osoba neće biti samovoljno lišena takvog državljanstva niti će joj biti uskraćeno pravo da promijeni državljanstvo.

1-8

ORGANIZACIJA AMERIČKIH DRŽAVA, REZOLUCIJA GENERALNE SKUPŠTINE, AG/RES. 2826 (XLIV-O/14), SPREČAVANJE I SMANJENJE APATRIDIJU I ZAŠTITA OSOBA BEZ DRŽAVLJANSTVA U AMERIKAMA, 4. JUNI 2014.

Kompletan dokument

6, 7, 9, 10

unhcr.org/ibelong

“Apatridija može dovesti do razarajućeg ciklusa deprivacije i ranjivosti. Svjedoci smo značajnog napretka koji je u proteklih pet godina, otkako smo pokrenuli kampanju «Ja pripadam», ostvaren na velikom broju frontova, uključujući i sve veći broj zemalja potpisnica konvencija UN-a o apatridiji.

Međutim, milioni ljudi se još uvijek suočavaju s poricanjem ljudskih prava tokom cijelog svog života zato što su bez državljanstva. A određeni zabrinjavajući trendovi, među njima i porast broja štetnih oblika nacionalizma, i povećanje prisilnog raseljavanja, prijete povećanjem apatridije u nekim dijelovima svijeta, ukoliko izostanu akcije.

Danas – više nego ikad – imamo potrebu za jačom međunarodnom odlučnošću da se poduzmu koraci iz ovog Globalnog akcionog plana kojima će se osigurati da 2024. godine nijedna osoba više ne bude bez državljanstva.”

FILIPPO GRANDI, VISOKI KOMESAR UJEDINJENIH NACIJA ZA IZBJEGLICE

Za više informacija i ukoliko imate pitanja, kontaktirajte Odsjek UNHCR-a za međunarodnu zaštitu na sljedećoj adresi:

Division of International Protection

UNHCR

P.O. Box 2500

1211 Geneva 2

Switzerland